

Met minder lestijd, meer onderwijstijd

De productiviteit van het onderwijs in Nederland moet omhoog; met minder geld meer onderwijs. Een voor de hand liggende oplossing is nog meer lessen aan nog vollere klassen. Veel onderwijskwaliteit kun je dan niet verwachten. In Finland pakken ze onderwijshervorming anders aan. Daar gaan ze uit van het principe 'Less is more'. Een wetswijziging maakt dit ook in Nederland mogelijk: minder lestijd, meer onderwijstijd.

In Finland wordt de helft minder tijd besteed aan het geven van lessen. Waar in Finland een docent gemiddeld drie lessen per dag verzorgd, geeft een docent in Nederland er zes. Na zoveel lessen op een dag ben je daarna tot niets meer in staat, zeggen Finse onderwijskundigen. Als je van een docent verwacht dat hij aan onderwijsontwikkeling doet, dat hij aan intensieve begeleiding van individuele leerlingen doet en dat hij serieus werk maakt van projecten, dan moet je docenten daar tijd voor geven. Een docent die vol zit met lessen heeft deze tijd niet, stellen Finse onderwijskundigen.

Traditionele lessen

Een docent in Finland is hoog opgeleid en heeft een hoog aanzien. Daarom is er geen toezichthoudende instantie. In Nederland hebben wij te maken met de Onderwijsinspectie die beoordeelt of een onderwijsactiviteit geldt als onderwijstijd. Onderwijstijd is een bekostigingsvoorwaarde. In het VO krijgen scholen geld om 1000 uren per jaar onderwijstijd verzorgen, in het MBO 850 uur. Van dat geld wordt onderwijstijd traditioneel gevuld met zo'n 30 lessen per week: een lokaal met 30 leerlingen en een docent voor het schoolbord. Onderwijsvernieuwing, zo stellen de Finse onderwijskundigen, is met zoveel lessen onmogelijk.

Onderwijstijd

Binnenkort staat een wetswijziging in de Tweede Kamer geagendeerd: 'Wijzigingsvoorstel Wet op het VO in verband met onderwijskwaliteit, onderwijstijd en vakanties'. In het nieuwe wetsartikel is de term 'onderwijstijd' veel breder gedefinieerd dan het begrip 'lestijd'.

- *Lestijd*: reguliere lessen die op het rooster staan vermeld.
- *Onderwijstijd*: reguliere lessen plus andere inspirerende en uitdagende onderwijsactiviteiten.
- *Leertijd*: onderwijstijd plus huiswerk met een totale studielast van 1600 uur per jaar

De school bepaalt welk deel van de onderwijstijd aan lessen wordt besteed (lestijd), en welk deel aan andere inspirerende en uitdagende onderwijsactiviteiten (zie [Memorie van Toelichting](#) bij de wetswijziging).

Elektronische lessen

In wezen is onderwijs eenvoudig: zorg voor glasheldere opdrachten en geef leerlingen voldoende aandacht en feedback op het leerproces. Elektronische lessen kunnen deze twee basisprincipes uitstekend ondersteunen. Met multimedia, actualiteit en interactie zijn uitdagende en inspirerende elektronische lessen te ontwikkelen en in een geavanceerde elektronische leeromgeving kan feedback op het leerproces automatisch worden gegenereerd.

In het [beoordelingskader](#) onderwijstijd somt de Onderwijsinspectie een aantal onderwijsactiviteiten op die onder het begrip onderwijstijd vallen, zoals projecten, stages, excursies, werkweken. Ook 'e-learning' en 'zelfstandig werken' worden genoemd, onder de voorwaarde dat opdrachten zijn verstrekt door een docent en dat de geplande tijd kan worden verantwoord.

In een elektronische leeromgeving kan de geplande tijd van elektronische lessen worden verantwoord, waarmee de weg open ligt naar een hogere productiviteit in het onderwijs. Bovendien ontstaat er een win-win-situatie voor docenten en leerlingen. Docenten staan minder uren voor de klas en hebben via de elektronische leeromgeving meer controle op het leerproces; leerlingen leren van inspirerende en uitdagende opdrachten niet alleen in 'reguliere' lessen, maar ook in elektronische lessen, waardoor ze meer vrijheid in het leren ervaren.

Teach less, learn more

Een van de succesfactoren in Finland is het vertrouwen in de kwaliteiten van een docent. Docenten moet je ruimte geven om creatief en uitdagend onderwijs te ontwikkelen, en leerlingen moeten tijd hebben om te leren en aan hun projecten te werken. Volgens de [OECD](#) heeft Finland het beste onderwijs van Europa. Wij kunnen in Nederland veel leren van de [Finse lessen](#).

Teach less, learn more, oftewel met minder lestijd, meer onderwijstijd.